

FAKATOKANGA TELEFONI KI HA FAKATAMAKI FAKATU'UPAKĒ

Kapau 'e 'i ai ha tu'unga mātu'aki fakatu'utāmaki ki ho'o mo'uí, mo'ui lelei pe 'apí/koloá, 'e malava ke 'oatu ha fakatokanga Emergency Mobile Alert (EMA - Fakatokanga Telefoni ki ha Fakatamaki Fakatu'upakē) ki ho'o telefoni to'oto'ó.

Ko e fakatokanga Emergency Mobile Alert ko ha fekau ia 'oku 'oatu ki ho'o telefoni to'oto'ó 'e ha va'a ngāue kuo 'osi fakamafai. Te ne 'ai ha ongo le'olahi ke 'oatu ha fakatokanga kiate koe.

Ko e hā 'a 'eku me'a ke fai kapau te u ma'u ha Emergency Mobile Alert?

Ta'ofi ho'o me'a 'oku faí peá ke muimui ki he ngaahi fakahinohinó.

'E toki tuku atu pē ha ngaahi fekau Emergency Mobile Alert:

- kapau 'oku 'i ai ha me'a 'e ala mātu'aki fakatu'utāmaki ki he mo'uí, mo'ui lelei pe ki ha koloa; pe
- tu'o taha pe tu'o ua 'i he ta'u, ke tesí'pe pe 'oku ngāue lelei 'eni.

Kapau te ke ma'u atu ha fakatokanga, lau ko ha me'a mātu'aki mamafa ia pea fakahoko 'a e me'a 'okú ne talaatú.

'Oku 'ikai lava 'e he telefoni kotoa pē 'o ma'u atu 'a e Emergency Alert, ko ia ai, kapau te ke ma'u ha fakatokanga, fakahoko atu ia ki ha ní'hi kehe ke nau 'ilo.

'Oku mau 'amanaki ko e lahi taha 'o e ngaahi telefoni na'e fakatau hili 'a e 2017 ke nau ma'u atu 'a e Emergency Mobile Alerts.

'Oku fiema'u ke u lēsisita kae toki ma'u 'a e Emergency Mobile Alerts?

'Oku 'ikai fiema'u ia ke ke lēsisita pe tukuhifo ha polokalama app mavahe ki ai. 'Oku 'oatu fakahangatonu pē 'a e ngaahi fakatokangá ki he ngaahi feitu'u 'oku uesiá, ko ia ai te ke toki ma'u pē 'eni kapau 'oku 'i ai ha fakatu'utāmaki 'i ho feitu'u.

Kapau 'oku mo'ui ho'o telefoni, lava ke ne ma'u atu ha ngaahi fekau pea 'okú ke 'i loto 'i he feitu'u 'oku fakataumu'a ki aí, 'oku totonu ke ke ma'u atu 'a e ngaahi fakatokangá.

Ko hai 'e lava ke ne tuku atu ha ngaahi fakatokanga Emergency Mobile Alerts?

Ko e ngaahi fekau Emergency Mobile Alert 'e toki lava pe ke tuku atu 'e he:

- National Emergency Management Agency (Va'a Ngāue Pule Fakafonua ki he Ngaahi Fakatamaki Fakatu'upakeé)
- Civil Defence Emergency Management Groups (Ngaahi Kulupu Pule 'a e Civil Defence ki he Ngaahi Fakatamaki Fakatu'upakeé)
- NZ Police (Potungāue Polisi 'a Nu'u Silá)
- Fire and Emergency New Zealand (Potungāue 'a Nu'u Sila ki he Tāmate Afí mo e Ngaahi Fakatamaki Fakatu'upakeé)
- Ministry of Health (Potungāue Mo'ui), pea mo e
- Ministry for Primary Industries (Potungāue ki he Ngaahi Ngāue Fakatupu meí he Ngaahi Koloa Fakaenatulá).

'Oku 'ikai fakafetongi 'e he Emergency Mobile Alert ia 'a e ngaahi founa ma'u'anga fakamatala kehé

Ko e Emergency Mobile Alert ko ha ma'u'anga fakamatala fakalahi pē ia ke tauhi ke mou malu ai mo ma'u atu ai ha fakamatala 'i he taimi 'o ha fakatamaki. Ko e ngaahi fakatokangá 'oku 'ikai ke nau fakafetongi 'e kinautolu 'a e ngaahi founa fakatokanga kehé, pe ko e fiema'u ke fai leva ha ngāue hili ha ngaahi fakatokanga/faka'ilonga fakaenatulá.

NGAAHI FOUNGA KE MA'U ATU AI HA FAKAMATALA

Televisoné

Lētioó

Mítia
Fakasosialé

'Initanetí

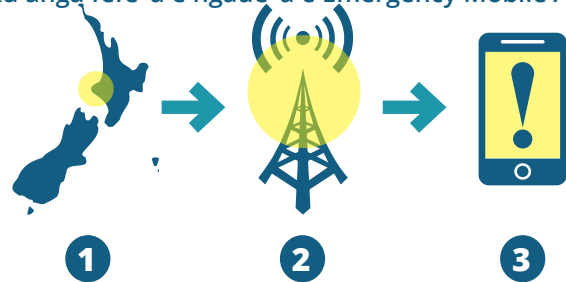

Emergency Mobile Alert
(Fakatokanga Telefoni
ki ha Fakatamaki
Fakatu'upakē)

'Oku totonu ke ke kei mateuteu pē ki ha fakatamaki, pea 'oku 'ikai totonu ke ke tatali ki ha fakatokanga ka ke toki fai ha me'a. Kapau 'okú ke ongo'i 'e ala matu'utāmaki ho'o mo'uí, 'oua te ke toe tatali ki ha fakatokanga fakapule'anga. Fai leva ha ngāue ki ai.

'Ai hao taimi ke fa'u ai ha'o palani ki ha fakatamaki 'o kau ki ai 'a e me'a ke faí, feitu'u ke o ki aí, ko hai 'e ala tokoní pea mo hai te ne ala fiema'u ho'o tokoní. 'E lava ke 'ai ha'o palani 'i he 'initanetí 'i he getready.govt.nz.

'Oku anga fēfē 'a e ngāue 'a e Emergency Mobile Alert?

1. 'Oku faitu'utu'uni 'e he ma'u mafai kuo fakamafai'í pe ko e fē 'a e feitu'u 'oku uesiá pea mo fa'u 'a e fakatokangá.
2. 'Oku fakamafola atu 'a e fakatokangá meí he taua telefoni to'oto'ó 'oku kaunga ki aí.
3. Ma'u atu 'a e fakatokangá 'e he ngaahi telefoni to'oto'ó 'oku nau ma'u 'a e nāunau ke tali 'a e fekau, 'i he feitu'u 'oku uesiá.

Ko e Emergency Mobile Alerts 'okú ne ngāue'aki ha faka'ilonga kuo vahe'i pau ki ai, ko ia ai 'oku falala'anga ange 'eni 'i he taimi 'o ha fakatu'utāmaki 'i he taimi 'e ala mafasia ai 'a e netiueká 'i he hulu 'a e fehū'aki ki ai 'a e halanga fetu'utaki mōpailá mo e 'initanetí.

'Oku 'ikai mahu'inga ia pe ko e netiueka fē 'okú ke 'i aí. Ko ha fa'ahinga telefoni pē 'okú ne ma'u 'a e ivi totonú, 'oku hū ki he feitu'u ko iá 'i he lolotonga 'o e taimi fakamafolá, te ne ma'u atu 'a e fakatokangá.

'E lava ke u fili ke 'oua te u ma'u mai 'a e Emergency Mobile Alerts?

Koe'uhí ko e Emergency Mobile Alert 'oku fakatumu'a ia ke tauhi ho'o malu mo haó, 'e 'ikai lava ia ke ke fili ke ta'ofi ho'o ma'u atu 'a e ngaahi Emergency Mobile Alerts. 'Oku 'ikai tāketi'i 'e he ngaahi fakatokangá ia ha ngaahi fa'ahinga telefoni pau, kā 'oku fakamafola atu kinautolu ki ha feitu'u 'oku tāketi'i pau 'a ia 'oku tu'u lavea ngofua ke uesia. 'Oku 'ikai ngāue'aki 'e he Emergency Mobile Alert ia 'a ho'o telefoni to'oto'ó pe 'okú ne tāmaki ha fakamatala felāve'i mo koe.